

MIHIN MENET SUOMALAINEN MAATILA?

Viljelmien koko kasvaa nopeasti sekä ostojen että vuokraamisen kautta ja tilukset pirstaloituvat uudella tavalla. Maatilat erikoistuvat ja uusia yritysmuotoja syntyy. Mitä tekee maanmittari uudessa tilanteessa muuta kuin lohkoa, halkoo ja lunastaa tilausten mukaan? Tarvitaanko maanmittaria EU-ajan Suomen maatilojen kiinteistörakennetta parannettaessa?

Ilmaisulla ”maatalous on muutoksen kourissa” ei enää ole kovin paljon uutisarvoa. Muutoksesta on tullut jatkuva olotila, ennen muuta siitä lukien, kun Suomen liittyminen Euroopan Unioniin varmistui. Yhteisten maatalousmarkkinoiden synty sekä näkyy että tuntuu. Myös yksittäisten maatilojen tuotanto ja rakenne ovat mukautuneet tilanteeseen ja muuttuneet yllättävän nopeasti. Onhan otettava lukuun, että maatilalan pääomarakenne on raskas ja osaamisen, tuotannon ja markkinoinnin vaihtaminen ei käy käden käänteessä.

Tapahtuneita muutoksia voi kuvata monella tavoin. Viljelmäkokoo on kasvanut näkyvästi sekä lisämaakauppojen että nimenomaan maan vuokraamisen kautta. Viljelmien tilussijoitus on pirstaloitunut uudella tavalla. Tuotantoyksiköt ovat samalla erikoistuneet, mikä on merkinnyt suuria investointeja tuotantotiloihin ja koneisiin. Erikoistuminen ja siihen liittyvä verkostoituminen sekä yhteinen kehitys ja markkinointi ovat luo- neet myös alue- ja paikkakunta-kohtaisia keskittymiä. Laitila, Närpiö ja Suonenjoki tunnetaan tuotteistaan. Osa-aikaviljely on yleistä, kun leipää pitää ansaita myös tilan ulkopuolisella työllä. Erilaisia yritysryppäitä on syntynyt tuotantoketjujen ympärille ja töitä tilataan yrittäjiltä sen sijaan, että yksittäisellä tilalla tai yrityksellä olisi kattava konekanta. Matkailuun ja vapaa-aikaan panostavat

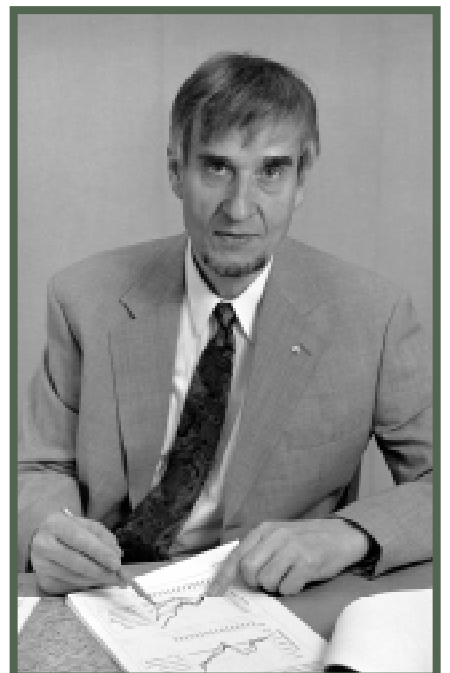
monet maatilat. Viljelijöiden keski-ikä on korkea ja uusia yrittäjiä ei ole paljon. Perikunnat omistavat runsaasti maita, mikä osaltaan lisää vuokratilajelyn osuutta. Vaikka valtaosa maataloista on edelleen perhevilmelmiä, ei perhevilmä-rakenne välttämättä kestä entisellään integroituvilla ja kilpailluilla markkinoilla.

Maanmittarikunnan tehtäviin on jo isojaioista alkaen kuullut maatilojen tilussijoituksen ja kiinteistörakenteen luominen ja parantaminen. Nyt on kuitenkin maanmittarillakin sormi suussa. Periaatteessa tilusjärjestelyllä voitaisiin muuttuneenkin kiinteistörakenteen haittoja poistaa, mutta aparaatti on liian hidas nopeatempoisessa ja mutkikkaassa muutoksessa. Asiasta kiinnostuneita maanomistajiaakaan ei liiemmin löydy. Tilusjärjestelyjen kiinnostavuus ja mielekkyys saattaa rapautua myös niillä Pohjanmaan alueilla, missä pirstaleista kiinteistöjaotusta on perinteisesti uusjaoilla parannettu. Maanmittareita toki tarvitaan kiinteistöyksiköiden muodostamisessa ja rekisteröinnissä, mutta tehtävät ovat tekniluonteisia. Luotettavan kiinteistörekisterin ja siihen liittyvän paikkatiedon luominen ja ylläpito ovat kyllä sinällään erittäin tärkeitä julkiselle maanmittaushallinnolle annettuja tehtäviä.

Nykyistä menoa seurattaessa tulee mieleen, että perinteisen maatilakiinteistön hiljaiset hautajaiset tuli jo pidettyä eikä saattoväki ehtinyt kiireiltään vainajaa muistella. Silti maanmittausväenkin kannattaisi tutkiskella, mitä järkevää alamme osaajat voisivat tehdä maaseudun kiinteistörakenteen hyväksi. Ehkäpä virkeä korkeakoulumme on ajan hermolla ja tutkii ja opettaa maatilojen muuttuvaa luonnetta ja rakennetta. Ainakin tutkimukselle tilanne antaa sopivia aiheita, joskaan tutkimuksella ei välttämättä näh-

dä, mihin kehitys johtaa kahdenkymmenen vuoden kuluttua.

Maatilojemme tulevaisuus kiinteistörakenteen kannalta on niin monimuotoinen kysymys, että eri ammattiosajien tahojen tulisi yhteistyössä pohtia, mitä tilojemme ”uuspiristoutumiselle” tulisi tehdä vai pitäisikö kehitys vain jättää markkinavoimien hoidettavaksi. Maanmittareiden tulisi yhteistyön käynnistämässä olla aktiivisia ja aloitteellisia. Muutoin saattaa käydä niinkin, että asiaa käyvät ratkomaan monet maaseudun kehittämisen kiinnostuneet tahot, jotka eivät maanmittarien osaamistaustaa edes tunne eivätkä älyä heitä kutsua mukaan yhteisiin pohdintoihin.

PEKKA RAITANEN

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva Maanmittauslaitoksen ylijohdaja.